Metodmaterial till studiebesök på Donsö

Material och övningar att använda inför, under och efter studiebesök på Donsö den 2 september 2019

Arrangemanget är ett samarbete mellan:

SATSA PÅ SJÖFART · TRANSPORTFÖRETAGEN · GÖTEBORGS REGIONEN · BUSINESS REGION GÖTEBORG · DSM 19 Donsö Shipping Meet

Metodmaterial framtaget av Göteborgsregionen (GR).

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Innehållsförteckning

Introduktion *s. 4*
Om metodmaterialet *s. 5*

Övningar
Sjöfartspresentation *s. 6*
Filmer om sjöfarten *s. 8*
Begreppskunskap *s. 9*
Fyra Hörn *s. 10*
Yrkesvärderingsövning *s. 12*
Frågebatteri *s. 14*
Utforska yrket *s. 15*
Kvinnligt och manligt *s. 16*
Integration i arbetslivet *s. 18*
Framtidens arbetsmarknad *s. 19*
Arbetsmiljö *s. 20*

Introduktion

Donsö är en ö i Göteborgs södra skärgård vars näringsliv domineras av ett tiotal rederier. Vartannat år anordnas Donsö Shipping Meet på ön där över 2000 personer från ett 30-tal länder träffas under två dagar, detta för att diskutera sjöfartsfrågor och träffa utställare inom branschen.

Samarbete mellan skola och näringsliv är av stor betydelse och vi vill i år ge era elever, vår framtid, möjlighet att få ta del av och lära känna sjöfartsbranschen. Sjöfarten har stor betydelse för Sveriges import och export, vilken till ca 90% går på köl.

Under dagen kommer era elever få insyn i sjöfarten genom bland annat fartygsbesök på moderna tankfartyg, att prova på att släcka bränder och genom att testa överlevnadsdräkter. Eleverna kommer också få möjlighet att träffa många rederier samt studenter som idag läser på de olika sjöfartsprogrammen, både på gymnasie- och högskolenivå. Sjöfarten är en av världens mest globala näringar och erbjuder en rad intressanta yrken med utvecklande arbetsuppgifter.

För frågor kring studiebesöket och sjöfartsbranschen, kontakta lisa@satsapasjofart.se

Varmt välkomna till Donsö!

Om metodmaterialet

Målgrupp

Materialet riktar sig främst till lärare som undervisar elever i årskurs 8–9 i grundskolan, men går även att anpassa för elever i årskurs 2–3 på gymnasiet (TE/NA och SA/EK). I många av övningarna finns kopplingar till styrdokument för dessa årskurser, såsom syfte, förmågor och det centrala innehållet. Självklart går de att anpassa till andra målgrupper också.

Som lärare kan du ta hjälp av studie- och yrkesvägledaren på skolan om du vill ha tips på hur du kan utveckla övningarna. Diskutera gärna materialet i kollegiet och kom fram till hur ni ska arbeta med det på bästa sätt.

Aktiviteter och kollegialt arbete

Lärarhandledningens övningar är tänkta att göras inför, under samt efter besöket på Donsö den 2 september. Övningarna går också att anpassas efter behov på den egna skolan.

Tanken med materialet är att det ska fungera som ett komplement till skolans övriga arbete med vägledning och med samverkan mellan skola och arbetsliv. Vi vill också lyfta fram och belysa sjöfartsbranschens olika möjligheter. Välj själv om du vill följa övningarna helt och hållet eller lägga till eller ta bort delar som fungerar för just din grupp.

För att underlätta arbetet med att tillsammans uppnå de mål och riktlinjer som uttrycks i läroplanen, kan det vara bra att föra en diskussion i arbetslaget kring hur ni tillsammans kan bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning och yrkesval. En viktig uppgift för alla i skolan är att hjälpa eleverna att granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Om sjöfartsbranschen

Sjöfarten är en av världens mest globala näringar och erbjuder en rad utmanande och intressanta arbetsuppgifter. Ombord finns allt från matroser och kockar till motormän och befälhavare. På landsidan behövs tekniker, ekonomer, humanister, beteendevetare och många andra.

På Satsa på Sjöfarts hemsida www.satsapasjofart.se samlas information om sjöfartsbranschen och dess yrken och utbildningar. Hemsidan används i ett flertal övningar i metodmaterialet. Sjöfartsbranschen representeras även av en mängd rederier och på www.sweship.se kan du både hitta flera av dessa och ytterligare info om sjöfartsbranschen.

Sjöfartspresentation

I denna övning får eleverna möjlighet att på ett enkelt och kreativt sätt lära sig mer om sjöfartsbranschen. Beräknad tidsåtgång är ca 30 minuter.

Genomförande

Placera eleverna i grupper om tre till fyra personer i varje grupp. Be dem att gå in på Satsa på Sjöfarts hemsida www.satsapasjofart.se/ och Transportstyrelsens hemsida https://transportstyrelsen.se/sv/sjofart.

Här hittar de bland annat information om sjöfartsbranschen och dess olika yrken och utbildningar.

Eleverna ska sedan utifrån informationen på hemsidorna göra planscher där de presenterar sjöfartsbranschen. Grupperna kan utgå från olika teman, så att utställningen av planscher skapar mer av en helhetsbild.

Tips! På nästa sida listas ett antal filmer om sjöfartsbranschen som kan användas som fördjupning eller för inspiration.

Exempelvis kan ni ha följande teman:

- Med världen som arbetsplats
- Yrken inom sjöfarten
- Fartygstyper
- Transporter och hamnar
- Miljö och hälsa

Att diskutera efter övningen

- Kan ni berätta om något nytt ni lärde er om sjöfarten?
- Kan ni ge något exempel på hur man kan jobba med miljön inom sjöfartsbranschen?
- Vad blev du mest nyfiken på?
- Tror ni att det är flest tjejer eller killar som jobbar på sjön? Varför tror du så?
- Är det något du funderar på efter att du läst om sjöfarten och dess områden?

Tips: Filmer om sjöfartsbranschen

Dessa filmer kan användas som fördjupning eller för inspiration till övningen *Sjöfartspresentation*, men används även i övningen *Filmer om sjöfarten* på nästa sida.

Filmer om sjöfarten på hemsidan Satsa på Sjöfart

www.satsapasjofart.se/satsa-pa-sjofart/filmer-om-sjo-fart/

Här finns filmer i kategorierna:

- Ett spännande arbetsliv och en friare vardag
- Följ Cattis och Richard under en dag ombord
- Olika yrken ombord
- Praktik ombord på ett passagerarfartyg

Om Sjöfartsprogrammet

www.vikor.nu/sjofart/

Svenskkontrollerade fartyg world wide

www.youtube.com/watch?v=GOLhgQ68ZIQ

Filmer om sjöfarten

I denna övning får eleverna möjlighet att fördjupa sig i olika yrken och utbildningar kopplade till studiebesöket på Donsö. Det kan vara en god idé att genomföra övningen *Sjöfartspresentation* före denna övning. Tidsåtgång 30-60 minuter.

Förberedelser

Eleverna behöver ha tillgång till en dator/läsplatta med internet-uppkoppling och det är bra om alla elever har någon form av hörlurar.

Genomförande

På sida 7 finns ett antal filmer listade. Be eleverna välja bland filmerna och berätta att de ska titta på minst två filmer.

Förklara kopplingen till besöket på Donsö och be dem försöka svara på nedanstående frågor:

1. Vilka arbetsuppgifter har personerna i filmerna?
2. Vilka egenskaper bör personer som arbetar inom branschen ha?
3. Skiljer sig sjöfartsbranschen ifrån hur du först trodde att det skulle vara?
4. Hur ser arbetstiderna ut?
5. Hur ser arbetsförhållandena ut (arbetsmiljö)?
6. Vad verkar vara det positiva med branschens yrken/utbildningar?
7. Verkar det vara lätt att få jobb inom sjöfartsbranschen?
8. Finns det några stereotypa uppfattningar om branschen? I så fall vilka? Varför?

När ni tittat på filmerna

När alla är färdiga samlar du eleverna i klassrummet och ber var och en beskriva ett av yrkena som de fördjupat sig inom. På Satsa på Sjöfarts hemsida www.satsapasjofart.se kan ni hitta mer information om sjöfartsbranschens yrken och utbildningar, såväl på gymnasie- som universitetsnivå.

Koppling till kursplan

Centralt innehåll

Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning.

Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla kunskaper om arbetsmiljö och säkerhetsfrågor och om hur man väljer och hanterar material för att främja en hållbar utveckling.

Begreppskunskap

Tanken med denna övning är att eleverna ska få en förståelse för vissa av de ord och uttryck som generellt förekommer i arbetslivet och vid vidare studier, men också inom sjöfartsbranschen. Tidsåtgång ca 45-60 minuter.

Förberedelser

Eleverna behöver en dator eller läsplatta med internetuppkoppling. Som övningsledare behöver du själv sätta dig in i de ord och uttryck som presenteras nedan.

Genomförande

Alternativ 1: Be eleverna söka upp orden i rutan nedan, för att sedan skriva ner tydliga och konkreta exempel på vad orden betyder. Gå därefter igenom orden tillsammans.

Alternativ 2: Ge varje elev i klassen ett/några av orden i rutan nedan, med uppgiften att skriva ner ett eller flera tydliga och konkreta exempel på vad orden betyder. Eleverna får sedan en och en redovisa sitt/sina ord inför klassen.

Koppling till kursplan

Centralt innehåll

Svenska och svenska som andraspråk: Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och avsikter. Olika ord och begrepps nyanser och värdeladdning.

Samhällskunskap: Svenska välfärdsstrukturer och hur de fungerar, till exempel sjukvårdssystemet, pensionssystemet och arbetslöshetsförsäkringen. Vilket ekonomiskt ansvar som vilar på enskilda individer och familjer och vad som nyanseras genom gemensamma medel.

Begrepp – arbetslivet

- Arbetsgivare
- Bransch
- Tillsvidareanställning
- Visstidsanställning
- Vara
- Tjänst
- Ob-ersättning
- Kollektivavtal
- Arbetsmarknad
- CSR
- Rekrytera
- Fackförbund
- Anställningsavtal
- Arbetslöshetsförsäkring
- Arbetsgivaravgift
- Inkomstskatt
- CV
- Arbetstagare
- Internationell
- Nationell
- Referens
- Offentlig sektor
- Multinationellt företag
- Globalt samhälle
- LAS
- Provision
- Privat sektor
- Centrala studiestödsnämnden
- Fakultet
- Kandidatexamen
- Magisterexamen
- MBL

Har du koll på vanliga begrepp ute till havs?

- Dödvikt
- Bulk
- Bunker
- Distansminut
- Babord
- Nautiker
- Knop
- Anlöpa
- Byssan
- Koj
- Back
- Redd
- Styrbord
- Båt
- Skepp
- Bås
- Bog
- Durk
- Lejdare
- Skott

Fyra Hörn

I denna övning får eleverna personligen ta ställning till ett antal frågeställningar. Målet är att eleverna ska ges möjlighet att börja fundera kring framtidsdrömmar och mål.

Förberedelser

Ni behöver ett rum där eleverna kan röra sig relativt fritt, samt fyra olika hörn där eleverna ska kunna placera sig.

Tips! Ni kan även använda er av Kahoot eller Mentimeter i denna övning.

Genomförande

På nästa sida hittar du ett antal påståenden med olika svarsalternativ. Varje hörn i klassrummet står för ett svarsalternativ.

Du som lärare läser upp de olika påståendena (ett påstående i taget) och låter sedan eleverna ta ställning till frågan genom att placera sig i det hörn som bäst stämmer överens med hur eleven känner eller tycker.

Fråga eleverna efter varje påstående om någon vill berätta varför de placerat sig i just det hörnet. Stanna upp och låt eleverna dela med sig och svara också på eventuella frågor.

Efterdiskussion

Avsluta gärna övningen genom att ha en efterdiskussion i helgrupp. Nedan följer några frågor som kan vara till hjälp vid diskussionen:

1. Var det svårt eller lätt att bestämma sig för i vilket hörn ni skulle ställa er? Varför/varför inte?
2. Vad tror ni att övningen handlade om?
3. Fick övningen er att förstå något som ni inte visste innan? I så fall vad?
4. Fick övningen er att ändra uppfattning om något? Varför/varför inte?
5. Fick övningen er att förstå hur era klasskamrater tänker kring framtiden? Varför/varför inte?

Koppling till kursplan

Ämnets syfte

Samhällskunskap:
Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleverna att utveckla en personlig livshållning och förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Förmågor

Uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.

Frågor till övningen 4 hörn

1. Jag vet precis vad jag vill arbeta med när jag gått ur gymnasiet?

- ○ Det stämmer absolut
- ○ Det stämmer delvis
- ○ Det stämmer absolut inte
- ○ Inget svar

2. Jag vet precis hur jag ska gå tillväga för att få arbeta med det jag vill?

- ○ Det stämmer absolut
- ○ Det stämmer delvis
- ○ Absolut inte
- ○ Jag vet hur jag kan ta reda på det

3. Jag vet inte vilket program jag ska läsa på gymnasiet?

- ○ Jo, jag vet precis vilket program jag ska gå
- ○ Jag tror jag vet vilket program jag ska gå
- ○ Jag har ingen aning om vilket program jag ska gå
- ○ Annat

4. Besöket på Donsö kan ge mig möjligheten att se vilka vägar det finns för mig i framtiden?

- ○ Jag tror absolut att besöket på Donsö kan hjälpa mig att förstå vilka yrken och utbildningar som finns
- ○ Jag vet redan vilka yrken och utbildningar som finns och tror inte besöket på Donsö kommer vara till hjälp för mig
- ○ Jag vet redan vad jag vill göra, men tycker ändå att det ska bli roligt att besöka Donsö
- ○ Jag vet inte vad besöket på Donsö är för någonting

5. Jag vet vilka gymnasieskolor/hög-skolor som har det program jag vill läsa

- ○ Jag instämmer helt
- ○ Jag har inte en aning
- ○ Jag vet inte vilket program jag vill läsa
- ○ Annat

6. De flesta här inne vet vad de vill göra i framtiden?

- ○ Jag instämmer helt
- ○ Jag tror det är få som vet vad de vill göra i framtiden
- ○ Det är för tidigt för oss att veta vad vi ska göra i framtiden

7. Jag vet precis hur jag ska göra för att uppnå mina mål

- ○ Jag instämmer helt
- ○ Jag behöver hjälp med hur jag ska uppnå mina mål
- ○ Jag vet inte vilka mina mål är
- ○ Jag tycker det är onödigt att sätta upp mål

Yrkesvärderingsövning

Tanken med övningen är att eleverna ska få upp ögonen för olika yrken och speciellt yrken de lärt sig om på studiebesöket. Eleverna ska också få fundera över vilka kompetenser och egenskaper som är viktiga för de olika yrkena. Tidsåtgång ca 45 minuter.

Förberedelser

Låt eleverna välja ett yrke som av de som listas på På Satsa på Sjöfarts hemsida under http://satsapasjofart.se/start/jobb/yrken/.

Genomförande

Dela upp eleverna i grupper om tre till fyra elever, se till att varje grupp har en komplett uppsättning med egenskapskort.

Eleverna arbetar med ett yrke per grupp. Berätta sedan att de, utifrån egenskapskorten, ska välja ut de fem viktigaste egenskaperna som kan behövas för att arbeta inom yrket. Ge eleverna 5–10 minuter att diskutera detta. Berätta sedan att de ska plocka bort två av de fem egenskaper de tidigare valt ut och sedan rangordna de tre som blir kvar.

Slutligen ber du varje grupp att presentera för resten av klassen vad de, i gruppen, har kommit fram till.

Efterdiskussion

1. Hur gjorde ni för att enas om vilka ord som skulle väljas?
2. Tror ni att personer som arbetar med dessa yrken skulle välja samma ord?
3. Håller grupperna med varandras val eller skulle de välja annorlunda? Varför?
4. Vad känner ni till om dessa yrken sedan innan?
5. Saknades några egenskaper?
6. De egenskaperna ni har plockat ut på vilket sätt är dessa viktiga att ha även i skolan?
7. Vilken gymnasieutbildning/högskoleutbildning tror ni att ni bör välja om ni, i framtiden, vill arbeta inom det yrket/högskoleutbildningen som ni har diskuterat i gruppen?

Koppling till kursplan

Ämnets syfte

Biologi

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att använda och utveckla kunskaper och redskap för att formulera egna och granska andras argument i sammanhang där kunskaper i biologi har betydelse.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleverna stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.

Förmågor

Uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

FLEXIBEL	DRIVEN	ANSVARSFULL	AMBITIÖS
EFFEKTIV	MÅLINRIKTAD	ORDNINGSAM	PRATSAM
ÖDMJUK	TUFF	BESTÄMD	UPPRIKTIG
AUKTORITÄR	KREATIV	STÖTTANDE	STRUKTURERAD
SAMARBETSVILLIG	PRAKTISK	SERVICEMINDED	PUNKTLIG
NYFIKEN	UTBILDAD	GLAD	DISCIPLINERAD
KUNNIG	EFFEKTIV	UTÅTRIKTAD	KLOK
HJÄLPSAM	TÅLMODIG	VÄLTRÄNAD	ENGAGERAD
SKAPANDE	NOGGRANN	MEDMÄNSKLIG	RESULTAT-INRIKTAD
INITIATIVTAGANDE	LOJAL	MOTIVERAD	PÅLITLIG
SMART	ORÄDD	ENVIS	ÄVENTYRLIG
STRESSTÅLIG	LUGN	SNABB	OMSORGSFULL

Frågebatteri

I denna övning får eleverna förbereda frågor att ta med till studiebesöket på Donsö. På så vis ges de möjlighet att enklare ta till sig informationen på studiebesökets olika stationer. Tidsåtgång ca 30-40 minuter.

Genomförande

Låt eleverna arbeta i par och fundera över frågor de vill ställa under studiebesöket till de som idag är aktiva i sjöfartsbranschen samt till de som idag studerar, vilka också kommer att vara på plats under dagen.

Ett tips är att eleverna funderar över den information de fick fram i *Sjöfartspresentationen* och i *Filmerna om sjöfarten* och om det var någon information som de kände saknades på Satsa på Sjöfarts hemsida.

Tänk på att gå igenom frågorna noga och låt eleverna ställa frågor.

Tips på frågor att ställa till utställarna/ de ombordanställda är följande:

- Vilka yrken finns på ert företag/inom er bransch?
- Vad har de för arbetsuppgifter?
- Hur ser en arbetsdag ut hos er?
- Kommer det att finnas jobb hos er i framtiden?
- Är det möjligt att få sommarjobb hos er?
- Vilken utbildning har de som jobbar hos er?
- Arbetar det flest killar eller tjejer hos er?
- Vad är medellönen och ingångslönen på ert företag/i er bransch?
- Var har ni ert kontor?
- Vad tycker ni är viktigt hos en framtida medarbetare?

Uppföljning efter studiebesöket

Låt eleverna välja ut 3-4 frågor som de ställt och fått svar på. Dela in dem i mindre grupper där de får berätta för varandra om vad de upptäckt genom frågorna. Här används muntlig presentation.

Utforska yrket

Målet med uppgiften är att eleverna får lära sig mer om olika yrken och speciellt yrken kopplade till studiebesöket på Donsö och sjöfartsbranschen. Tidsåtgång ca 60 minuter.

Förberedelser

Eleverna behöver veta att de under studiebesöket ska undersöka något av de yrken som representeras under dagen.

Ni behöver tillsammans i klassrummet ha gått igenom de frågor som eleverna ska ta reda på, så att de har möjlighet att ställa frågor.

Genomförande

Under studiebesöket ska eleverna sedan intervjua någon av de personer de möter om dennes yrke. Det kan vara en fördel att dela in eleverna i mindre grupper som genomför en intervju tillsammans. Metoden får anpassas efter förutsättningarna.

Berätta för eleverna att de vid ett senare tillfälle kommer att få presentera och berätta om yrket och att det därför är viktigt att de får in så mycket information som möjligt. Eleverna ska då svara på nedanstående frågor:

1. Vilka typer av arbetsuppgifter genomför den som arbetar inom yrket?
2. Stämmer de arbetsuppgifter som du beskrev i fråga 1 överens med din bild av yrket?
3. Kan du se att yrket skulle kunna generera i belastning på kroppen (både psykiskt och fysiskt)? Finns det andra säkerhetsrisker med yrket?
4. Vad tycker du verkar vara det roligaste med yrket?
5. Är det främst män eller kvinnor som arbetar inom det yrket du studerat? Varför tror du att det ser ut på det viset?
6. Vilka kompetenser tror du det är viktigt att en person besitter för att kunna arbeta med det yrket som du studerat? Varför?
7. På vilket sätt övar vi i skolan upp de kompetenser som du beskrivit i fråga 6?

Koppling till kursplan

Ämnets syfte

Historia: Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur historiska berättelser används i samhället och i vardagslivet. Därigenom ska eleverna få olika perspektiv på sina egna och andras identiteter, värderingar och föreställningar.

Centralt innehåll

Samhällskunskap:
Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

Idrott och Hälsa:
Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning.

Slöjd: Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla kunskaper om arbetsmiljö och säkerhetsfrågor och om hur man väljer och hanterar material för att främja en hållbar utveckling.

Kvinnligt och manligt

I den här övningen får eleverna fundera kring könsroller kopplat till yrken. Det kan vara bra att vänta med att gå igenom övningens syfte med eleverna tills efter att ni löst nedanstående gåta. Tidsåtgång 30-40 minuter.

Genomförande

Börja med att läsa nedanstående gåta.

> En pappa och hans son skulle en solig vårdag ut på en bilutflykt. När de kört ungefär halvvägs råkar de ut för en fruktansvärd bilolycka och pappan dör tragiskt nog direkt.
>
> Pojken däremot blir upphämtad av en ambulans och blir körd till sjukhuset. Pojken är riktigt illa däran och väl på sjukhuset bestämmer man sig för att operera pojken.
>
> Han förs in på operationsbordet. Kirurgen får syn på pojken och utbrister: "Det där är ju min son!"

Be nu eleverna lösa gåtan:

1. Fråga eleverna hur detta går ihop. Vem är kirurgen? *(Mamman)*
2. Fråga sedan eleverna hur de kom fram till svaret. Berätta att många gånger när folk hör berättelsen dyker det upp svar som plastpappan, styvpappan, pappan dog aldrig eller föräldrarna är homosexuella. Dessa svar är vanliga då yrket kirurg oftast förknippas med en man.
3. Fortsätt sedan diskussionen i helklass eller i mindre grupper.

På nästa sida följer några frågor som ni kan ha som diskussionsunderlag. Skriv gärna ner klassens kommentarer på tavlan. Det kan också vara bra att tillsammans i klassen gå igenom vad en egenskap är.

Ge gärna eleverna listan med egenskaper från *Yrkesvärderingsövningen* på sida 13 ifall de behöver något att utgå ifrån.

Koppling till kursplan

Ämnets syfte

Historia: Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur historiska berättelser används i samhället och i vardagslivet. Därigenom ska eleverna få olika perspektiv på sina egna och andras identiteter, värderingar och föreställningar.

Centralt innehåll

Samhällskunskap: Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel en dagstidnings olika delar. Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.

Teknik: Hur kulturella föreställningar om teknik påverkar kvinnors och mäns yrkesval och teknikanvändning.

Biologi: Människans sexualitet och reproduktion samt frågor om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek och ansvar. Metoder för att förebygga sexuellt överförbara sjukdomar och oönskade graviditeter på individnivå, på global nivå och i ett historiskt perspektiv.

Frågor till övningen Kvinnligt och manligt

Nedan frågor kan användas som diskussions-underlag till övningen *Kvinnligt och manligt*. Det kan vara bra att poängtera att de fem första frågorna inte behöver handla om vad de själva tycker utan snarare hur de upplever att samhället ser på det.

- Kan ni komma på fler yrken som förknippas med män?
- Kan ni komma på fler yrken som förknippas med kvinnor?
- Finns det skillnader i hur människor i samhället ser på en kille som arbetar med något som anses vara ett kvinnligt yrke, jämfört med hur människor i samhället ser på en tjej som arbetar med något som anses vara ett manligt yrke?
  Hur ser i så fall dessa skillnader ut?
- Vilka egenskaper används oftast för tjejer?
- Vilka egenskaper används oftast för killar?
  (När ni listar egenskaperna är ett tips att börja i det allmänna och sedan glida över i det personliga. Om ödmjuk exempelvis listas som en kvinnlig egenskap kan ni sedan tillsammans diskutera vidare kring om inte killar ödmjuka?)
- Hur tror ni sociala medier påverkar oss vad gäller vad vi uppfattar som manligt respektive kvinnligt?
- Hur tror ni det kommer sig att vi delar upp vissa yrken i typiska tjej- respektive killyrken?
- Tror ni att vi kommer tänka likadant om yrkena om femtio år? Det vill säga kommer vi fortfarande dela in vissa yrken i typiska tjej- respektive killyrken?
- Hur kan vi förändra den förutfattade bilden av vissa yrken?
- Kan andras bild av ett yrke hindra dig i ditt val av yrke?
  Varför/varför inte?
- **När ni besökte Donsö;** hur upplevde ni då könsfördelningen kopplat till yrken? Var det främst tjejer som representerade de yrken som kopplas till kvinnor och var det främst killar som representerade de yrken som kopplas till män?
  Hur tänker ni kring detta?

Integration i arbetslivet

I denna övning är syftet att eleverna ska diskutera olika kortfilmer som rör integration i arbetslivet. Hur främjar vi likabehandling och hur motverkar vi diskriminering på arbetsplatsen?

Bakgrund

Ria (Rådet för integration i arbetslivet) består av arbetsmarknadens centrala organisationer. Ria arbetar för ett arbetsliv som tar vara på varje människas kvaliteter, oavsett etnisk bakgrund, och är fritt från diskriminering.

På webbplatsen http://integrationiarbetslivet.se hittar ni ett studiematerial som är tänkt att användas som ett underlag för samtal om etniska trakasserier och diskriminerande beteende på arbetsplatser. På webbplatsen finns såväl korta filmer som ett handledningshäfte med frågor och kommentarer kopplade till filmerna.

Förberedelser

Till övningen krävs en dator med fungerande internetuppkoppling samt en projektor. Det är också bra om du som övningsledare ser kortfilmerna i förväg samt sätter dig in i handledningsmaterialet.

Genomförande

Gå in på följande adress http://integrationiarbetslivet.se/material/scener-ur-ett-arbetsliv/. Här hittar ni åtta olika kortfilmer som rör just integration i arbetslivet. Välj ut de filmer som känns mest passande för gruppen och titta på dem i helklass. Efter varje kortfilm är det viktigt att prata om det som tagits upp i filmen. Vad var det som hände och varför blev det så? Hur borde de ha agerat? Hur tror ni personerna i filmerna känner sig?

Frågor kopplat till studiebesöket

- Hur ser det ut inom sjöfarten?
- Vilka nationaliteter är anställda på fartyg med svensk flagg?
- Hur tror ni att kulturella skillnader påverkar samarbetet ombord?

Koppling till kursplan

Ämnets syfte

Religion: Undervisningen ska allsidigt belysa vilken roll som religioner kan spela i samhället, både i fredssträvanden och konflikter, för att främja social sammanhållning och som orsak till segregation.

Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleverna att utveckla en personlig livshållning och förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur olika religioner och livsåskådningar ser på frågor som rör kön, jämställdhet, sexualitet och relationer. Eleverna ska vidare ges förutsättningar att kunna analysera och ta ställning i etiska och moraliska frågor. Undervisningen ska även bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur människors värderingar hänger samman med religioner och andra livsåskådningar. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar beredskap att handla ansvarsfullt i förhållande till sig själva och sin omgivning.

Historia: Den ska också bidra till att eleverna utvecklar historiska kunskaper om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor och värderingar. Därigenom ska eleverna få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt.

Framtidens arbetsmarknad

I den här övningen ska eleverna fundera över de snabba förändringarna som sker i världen och diskutera olika aspekter som rör framtidens arbetsmarknad. Tidsåtgång ca 45 minuter.

Förberedelser

Ni kommer börja övningen med att visa en kortfilm, därför krävs en dator, högtalare, en projektor samt internetuppkoppling.

Genomförande

Börja med att visa filmen *Världen förändras* från Svenskt Näringsliv, https://www.youtube.com/watch?v=m-NRSz3ruW4. Dela in eleverna i mindre grupper för att diskutera följande frågor:

1. Vilka yrken tror ni kommer behövas i framtiden? Varför tror ni det?
2. Vilka kompetenser tror ni kommer behövas i framtiden? Varför tror ni det?
3. Hur tror ni att världen kommer se ut om femtio år?
4. Finns det yrken idag som ni tror inte kommer att behövas i framtiden?
5. Hur kan Sverige göra för att hänga med i den snabba förändringsprocessen?
6. Vilka stora förändringar kommer sjöfarten gå igenom i framtiden tror ni?

Be slutligen grupperna sammanfatta vad de kommit fram till och berätta detta för resten av klassen. Sammanfatta på tavlan och se vilka likheter och skillnader som finns mellan grupperna.

Koppling till kursplan

Ämnets syfte

Teknik: Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om teknikens historiska utveckling för att de på så sätt bättre ska förstå dagens komplicerade tekniska företeelser och sammanhang och hur tekniken påverkat och påverkar samhällsutvecklingen. Undervisningen ska även bidra till elevernas förståelse för hur teknik utvecklas i samspel med andra vetenskaper och konstarter.

Historia: Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. De ska också få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer.

Centralt innehåll

Samhällskunskap: Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

Arbetsmiljö

Syftet med övningen är att eleverna ska fundera över arbetsmiljön inom olika yrken och hur eventuella skador kan förebyggas. Tidsåtgång ca 45 minuter + redovisningstid.

Förberedelser

Förbered eleverna genom att berätta vad arbetsmiljö innebär, vilka risker som kan finnas och hur dessa kan motverkas.

Genomförande

Eleverna ska välja något av de yrken som de stötte på under studiebesöket på Donsö. Be dem ta reda på vilken typ av arbetsmiljö de som arbetar inom yrket har, samt ge förslag på hur skador eller andra risker kan förebyggas.

Information om arbetsmiljö finns bland annat på www.arbetsformedlingen.se under *Yrkeskompassen* och på www.transportstyrelsen.se/sv/sjofart/Miljo-och-halsa/Arbetsmiljo/.

Uppgiften kan redovisas både muntligt och skriftligt.

Avslutningsvis träffas eleverna i mindre grupper och berättar för varandra vad de kommit fram till.

Exempel på frågor att utgå ifrån:

1. Vilka saker var extra bra med det som er klasskamrat berättade?
2. Kan ni ge några tips på om det finns några ytterligare förebyggande åtgärder som klasskamraten inte tog upp?
3. Berättade din klasskamrat något som du inte visste sedan tidigare? I så fall vad?
4. Finns det något mer som er klasskamrat kan få med i sin presentation?

Koppling till kursplan

Ämnets syfte

Slöjd: Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla kunskaper om arbetsmiljö och säkerhetsfrågor och om hur man väljer och hanterar material för att främja en hållbar utveckling.

Centralt innehåll

Samhällskunskap:
Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

Idrott och hälsa:
Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning.